

2002

titel:	Nog vijftig jaar, dan ligt Lemmer gewoon in de Randstad
medium:	De Volkskrant
datum:	26-2-2002
auteur:	B. Wagendorp

Nog vijftig jaar, dan ligt Lemmer gewoon in de Randstad

In de 21ste eeuw neemt de stad definitief bezit van het platteland. Het platteland, Lemmer bijvoorbeeld. In 1965 ver van de wereld, nu op een uurtje rijden van Amsterdam. Maar: 'De geest van Lemmer leeft nog', zegt wethouder De Haan. Nog wel.

In Lemmer, zegt PvdA-wethouder Wietze de Haan met lichte gêne, zijn nu huizen te koop van boven het miljoen - gulden nog, dat wel. 'Daar moeten wij aan wennen.' En wat opmerkelijker is: ze worden verkocht ook. Als warme broodjes. Niet aan Lemsters nee. Nou ja, één koper schijnt de zoon van een oud-Lemster te zijn, die terugkeert naar zijn roots. De rest is vreemd, uit de Randstad meestal en gek op water.

Wethouder Wietze de Haan is een echte Lemster, geboren in 1949, even uit het dorp weggeweest, maar snel weer teruggekeerd. Want Lemmer, zegt hij, is een 'warme deken'.

Hoeveel er in de afgelopen decennia ook is veranderd, De Haan herkent zijn dorp nog steeds. 'Het vrijgevochtene, het tengeradse. De geest van Lemmer leeft nog.'

En veel veranderd is er in Lemmer. Dat zie je bijvoorbeeld aan het aantal makelaars. Alleen rond Het Dok, de vaart die het dorp doorsnijdt, bieden er vijf huizen te koop aan. In 1965 bezat het dorp niet één makelaar. De gemeente Lemsterland telde 8437 inwoners en 2239 woningen.

Lemmer, zegt De Haan, was 'een gesloten gemeenschap' met een 'zwakke sociale structuur', armlastig, hoop uitkeringen en een vertrekoverschot.

Waar de toekomst destijds ook begon, in elk geval niet in Lemmer. Daar eindigde het verleden. Zelfs de beroemde Lemmerboot, lang de navelstreng tussen Friesland en het westen, was al tien jaar uit de vaart.

De grote wereld was ver weg. Wie naar Amsterdam wilde, moest 'bovenlangs' over de Afsluitdijk of 'onderlangs' over Zwolle en Utrecht. In beide gevallen duurde de reis per auto gauw een uur of drie. Met het openbaar vervoer was Amsterdam zo'n vier uur gaans. De bus naar Groningen deed er tweeënhalve uur over. De psychologische afstand naar beide steden werd gemeten in jaren.

Maar toch: in 1965 richtte de gemeente Lemsterland een eigen recreatiebedrijf op, dat het toerisme moest stimuleren. Dat was een signaal. Een paar jaar later bouwde een projectontwikkelaar een wijkje met dure woningen aan het water, waar Duitsers en westerlingen neerstreken, als de eerste voorboden van nieuwe tijden.

In de jaren die sindsdien verstreken, steeg het aantal inwoners naar 12.962. Het aantal huizen verdriedubbelde bijna, tot 5714. Er is een groot vestigingsoverschot. Lemmer groeide uit tot een watersportcentrum van belang en ontwikkelde als eerste het veel gekopieerde koopwoningenconcept 'wonen aan het water'.

En hoewel dat op de landkaart niet is te zien, veranderde het dorp van locatie. Tegenwoordig bevinden zowel Groningen als Amsterdam zich op minder dan een uur rijden. 'We liggen zeer strategisch halverwege Groningen en Amsterdam', zegt Wietze de Haan. Wanneer rond 2010 HSL of zweeftrein stopt in Emmeloord, ligt de Lemster toer op 35 minuten van Wester- én Martinitorren.

Lemmer, van buitenplaats naar hartje Parkstad Nederland. 'Over een jaar of vijftig maken wij deel uit van de Randstad', meent De Haan. De inmiddels danig uitgedijde groep forenzen die dagelijks op en neer rijdt naar Amsterdam of omstreken, denkt daar vast anders over. Voor hen is Lemmer al lang een waterrijk en rustig suburbia van de

Deltametropool.

Waar een waterkantvilla aan de vers gegraven Kroonduikervaart in het uitbreidingsplan Tramdijk West inmiddels 525 duizend euro doet (nog drie te koop) en een landhuis aan een 'staande-mastroute' met eigen aanlegmogelijkheid 431 duizend euro (nog ééntje). Waar je tegenwoordig de keuze hebt uit meerdere goede restaurants en ook in januari de Times, Frankfurter Allgemeine of la Repubblica kunt kopen.

In 1965 was het dorp nog praktisch eentalig: Lemster-Fries. Nu spreken kinderen, ook kinderen van echte Lemsters, Nederlands - met een Lemster accent. Toen wethouder De Haan onlangs een bezoek bracht aan een lagere school in een van de buitendorpen, werd hem streng te verstaan gegeven dat hij Nederlands moest spreken. 'Daar schrok ik van.'

Op zijn werkkamer hangt een 'discussiekaart', een impressie van de ontwikkelingen die Lemmer de komende dertig jaar zou kunnen doormaken. Industrierreinen ('Een verbinding met de economische zone Joure-Heerenveen zou mooi zijn'), woningbouw ('Als die HSL hier langs komt, moet ons contingent woningen omhoog'), een brug-tunnel over/onder de baai van Lemmer, een nieuw randmeer langs de Noordoostpolder ('Dat zou ons helemaal een kruispunt van vaarwegen maken') en natuurontwikkeling passeren de revue. 'Ik denk dat Lemmer de komende dertig jaar nog twee keer zo groot zal worden.'

En Lemmer, zal dat in 2030 nog altijd De Lemmer zijn, Fries dorp met een eigen identiteit? Of is het tegen die tijd fysiek en mentaal geannexeerd en gekoloniseerd door de stad, een gelijkgeschakelde wijk in Parkstad Nederland, waar het wijdse boerenland dat nu nog een gevoel van ruimte geeft, zal zijn veranderd in modern landgoed, golfbaan of villawijk?

De Haan: 'Een jaar of twaalf geleden kwam hier een projectontwikkelaar die de Baai van Lemmer wilde bebouwen met een gigantisch recreatieproject, Port Lemmer. Dat is tegengehouden, want de mensen zeiden: Als dat doorgaat, is Lemmer Lemmer niet meer. Die discussie zullen we de komende jaren nog wel vaker krijgen. Want we gaan dingen van onszelf inleveren, dat staat vast.'

Misschien, zegt De Haan, wordt zijn idee dat het Lemmer van nu nog veel wegheeft van het dorp uit zijn jeugd wel ingegeven door nostalgie. 'Mensen zeggen: Wietze, je leeft in een droom.' Wellicht dat hij de veranderingen niet ziet, omdat ze zich sluipenderwijs voltrekken. 'Steeds meer water bij de wijn. Het blijft rood, maar het is niet meer de wijn die je had.' Hij wijst op de kaart waar natuur heeft plaatsgemaakt voor industrierrein en naar een natuurgebied waar absoluut niets meer mag gebeuren. Hij wijst naar de open gebieden langs de meren. Die moeten open blijven, zegt hij.

'Het moet ophouden', zegt Wietze de Haan. 'Het moet een keer ophouden.' Maar ook Wietze de Haan weet dat de dingen niet ophouden, nooit.

Dit is het negende deel van een serie.

Dossier:www.volkskrant.nl/parkstad